

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/143/2015
Identifikačné číslo spisu:	5112240079
Dátum vydania rozhodnutia:	29.02.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Eva Sakálová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:5112240079.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne JUDr. Z., bývajúcej v L., zastúpenej JUDr. Petrom Škrabákom, advokátom so sídlom v Banskej Bystrici, Skuteckého 30, proti žalovanej Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 14 C 360/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. apríla 2014 sp. zn. 10 Co 358/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Žilina rozsudkom z 23. mája 2013 č.k. 14 C 360/2012-68 I. určil, že právny úkon žalovanej zo 7. novembra 2012, ktorého obsahom je prejav vôle odstúpenia od Zmluvy o osobnom účte C. zo 6. júna 2012 uzavretej medzi žalobkyňou a žalovanou je neplatný, II. žalobu o zaplatenie 3.000,- eur titulom finančného zadost'učinenia zamietol, III. vyhlásil zmluvnú podmienku uvedenú vo Všeobecných obchodných podmienkach Prima banka Slovensko, a.s., účinné od 15. septembra 2012 v čl. VIII bod 5. o voľbe rozhodcovského súdu za neprijateľnú, IV. žalobkyni náhradu trov právneho zastúpenia nepriznal, V. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 99,50 eur na účet Okresného súdu Žilina do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vychádzal z toho, že žalobkyňa so žalovanou uzatvorili 6. decembra 2012 (poznámka dovolacieho súdu správne má byť 2002) Zmluvu o osobnom účte C. č. XXXXXXXXXXX/XXXX, Zmluvu o odovzdávaní údajov platobného styku Internet Banking System č. L. a podpísali preberací protokol pre Internet Banking System. Žalovaná listom zo 7. novembra 2012 odstúpila od zmluvy o osobnom účte, nakoľko sa dozvedela o takých pomeroch dotýkajúcich sa klienta, ktoré nedávajú záruku plnenia zmluvných vzťahov medzi bankou a žalobkyňou ako klientom. Súd prvého stupňa riešil svoju právomoc vec prejednať, keď z obsahu Všeobecných obchodných podmienok žalovanej zistil, že podľa čl. VIII bod 5. žalobkyňa ako klient prijala návrh rozhodcovskej zmluvy, podľa ktorej všetky vzájomné spory, ktoré by mali medzi zmluvnými stranami vzniknúť, je príslušný prejednať Stály rozhodcovský súd Slovenskej bankovej asociácie so sídlom v Bratislave. Dospel k záveru, že všeobecné podmienky žalovanej obsahujú ustanovenia, podľa ktorých je spotrebiteľ povinný sa podriaďiť právomoci rozhodcovského súdu bez možnosti voľby medzi

všeobecným a rozhodcovským súdom, pričom spotrebiteľ nemal možnosť uzavrieť rozhodcovskej doložky v takomto znení pri uzavretí zmluvy odmietnuť a preto vyhlásil podľa § 153 ods. 3 O.s.p. dohodu o výlučnej voľbe právomoci rozhodcovského súdu podľa čl. VIII bodu 5 všeobecných obchodných podmienok za neprijateľnú. Súd prvého stupňa nemal preukázané, že by žalobkyňa podstatne porušila svoje povinnosti z dôvodu, že žalovaná sa dozvedela o takých pomeroch týkajúcich sa žalobkyne, ktoré nedávajú záruku plnenia zmluvných vzťahov medzi bankou a klientom. Uviedol, že takéto skutočnosti musí banka v odstúpení od zmluvy uviesť a aspoň čiastočne ich konkretizovať, nakoľko nepostačuje, že sa banka o takýchto skutočnostiach dozvedela, ale že sú aj reálne. Tvrdenia žalovanej o existencii dôvodov z utajovaných skutočností považoval za účelové, nepravdivé a až nelogicky abstraktné a tým aj odstúpenie od zmluvy za neplatné. Uzavrel, že ak žalobkyni konaním žalovanej vznikla majetková škoda tým, že bola donútená založiť si ďalšiu zmluvu o osobnom účte, vznikla jej ujma v osobnostných právach, ochrany ktorých sa musí domáhať v samostatnom konaní o náhradu škody, resp. ochrany osobnosti. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p. O povinnosti žalovanej zaplatiť súdny poplatok rozhodol podľa § 2 ods. 2 zák. č. 71/1992 Zb.

Na odvolanie účastníkov konania Krajský súd v Žiline rozsudkom z 30. apríla 2014 sp. zn. 10 Co 358/2013 rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o určení neplatnosti právneho úkonu žalovanej zo 7. novembra 2012, ktorého obsahom je prejav vôle odstúpenia od zmluvy o osobnom účte C. zo 6. decembra 2002 uzavretej medzi žalobkyňou a žalovanou a vo výroku o vyhlásení zmluvnej podmienky uvedenej vo Všeobecných obchodných podmienkach žalovanej účinných od 15. septembra 2012 v čl. VIII bod 5 o voľbe rozhodcovského súdu za neprijateľnú potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Vo výroku o zamietnutí žaloby na zaplatenie 3.000,- eur a vo výrokoch o trovách konania rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Aj podľa názoru odvolacieho súdu je správny záver súdu prvého stupňa o neprijateľnosti zmluvného dojednania o výlučnej rozhodcovskej doložke a zdôraznil, že predmetné zmluvné dojednanie spôsobuje výrazný nepomer v právach a povinnostiach dodávateľa a spotrebiteľa, čo je základným znakom neprijateľnosti konkrétnej zmluvnej podmienky. V odôvodnení ďalej uviedol, že nie je možné odstúpenie od zmluvy bez toho, aby bol akokoľvek skutkovo konkrétne vymedzený dôvod odstúpenia a preto vyhodnotil odstúpenie zo strany žalovanej pre jeho skutkovú neurčitosť za neplatné. Nesúhlasil so záverom súdu prvého stupňa, že podmienkou priznania primeraného finančného zadost'účinenia je jeho kvalifikovaný charakter, nakoľko ustanovenie § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa (ďalej len „zákon č. 250/2007 Z.z.“) stanovuje jedinú podmienku pre priznanie primeraného finančného zadost'účinenia a to úspešné uplatnenie porušenia práva spotrebiteľa na súde a rozsudok prvostupňového súdu v tejto časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.).

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie s tým, že je prípustné v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (potvrdenie výroku o určení neplatnosti právneho úkonu), v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. (potvrdenie výroku o neprijateľnosti zmluvnej podmienky) a v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. (zrušenie výroku o zamietnutí finančného zadost'účinenia). Dôvodnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. (v spojení s § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) tvrdiac, že postupom súdov jej bola odňatá možnosť konať. Za túto vadu označila postup súdov nižších stupňov, ktoré jej neumožnili požiadať príslušný orgán, aby ju v prejednávanej veci oslobodil od povinnosti mlčanlivosti a bez vykonania tohto dôkazu rozhodli o neplatnosti právneho úkonu. Podľa názoru žalovanej je dovolanie opodstatnené aj vzhľadom na to, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, nakoľko súdy v konaní neaplikovali § 53 ods. 10 Občianskeho zákonníka (v znení účinnom do 31. mája 2014), ktoré neumožňovalo súdu posudzovať neprijateľnosť rozhodcovskej doložky bez súvislosti s ostatnými zmluvnými ustanoveniami dohodnutými medzi účastníkmi konania. Bola názoru, že súd mal zistiť, či z obsahu zmluvy uzavretej medzi žalobkyňou a žalovanou vrátane Všeobecných obchodných podmienok žalovanej nevyplýva zlý úmysel žalovanej. Namietala tiež, že odvolací súd napadnutý rozsudok nesprávne opiera o poslednú vetu § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z., nakoľko na konanie vo veci samej sa vzťahuje znenie účinné do 9. júna 2013 a teda jeho rozhodnutie i v tejto časti spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd dovolanie vo výroku o určení neplatnosti

právneho úkonu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p., vo výroku, ktorým odvolací súd potvrdil výrok súdu prvého stupňa o neprijateľnosti zmluvnej podmienky zamietol podľa § 243b ods. 1 O.s.p. a vo výroku, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie odmietol ako neprípustné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania osobou zastúpenou v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo.

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovolanie možno podať iba ak to výslovne pripúšťa zákon (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie nie je ďalším odvolaním a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Občiansky súdny poriadok upravuje dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno podať len proti právoplatným rozhodnutiam odvolacieho súdu výslovne uvedeným v zákone [viď § 238 O.s.p. (pokiaľ ide o rozsudok) a § 239 O.s.p. (pokiaľ ide o uznesenie)], alebo len v prípade výskytu zákonom osobitne vymenovaných závažných procesných väd (viď § 237 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Zámery, ktoré sleduje hmotnoprávna úprava spotrebiteľských zmlúv (§ 52 až 54 Občianskeho zákonníka), vyjadrujú aj v procesnoprávne ustanovenia (viď medziiným § 153 ods. 3 a 4 a § 238 ods. 3 O.s.p.).

Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadost'učinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa (§ 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Súd môže v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy, aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná (§ 153 ods. 3 O.s.p.).

Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadostučenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie túto zmluvnú podmienku vo výroku rozhodnutia (§ 153 ods. 4 O.s.p.).

Pôvodné ustanovenie § 238 ods. 3 O.s.p. bolo pri novelizácii Občianskeho súdneho poriadku zákonom č. 575/2009 Z.z. zmenené tak, že dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu je prípustné (už nielen vtedy), ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ale tiež vtedy, ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Legislatívnym riešením zvoleným v § 238 ods. 3 O.s.p. boli na významovo rovnakú (horizontálnu) úroveň dané oba prípady potvrdzujúcich rozsudkov odvolacieho súdu, t. j. a/ rozsudok, vo výroku ktorého bola vyslovená prípustnosť dovolania, b/ rozsudok, potvrdzujúci výrok prvostupňového súdu o neplatnosti zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa už pred uvedenou novelizáciou ustálila na názore, že ak má byť dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 3 O.s.p., musí výroková časť napadnutého rozhodnutia nevyhnutne obsahovať výrok, ktorým odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania; sama otázka zásadného právneho významu nemusí byť obsiahnutá vo výrokovej časti a postačujúce je jej vymedzenie v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu. Za rozhodnutie odvolacieho súdu po právnej stránke zásadného významu sa pritom považuje rozhodnutie, ktoré rieši doposiaľ nenastolenú (tzv. dovoláciu) otázku spôsobom, ktorý má všeobecný a zásadný dopad na právne posudzovanie všetkých prípadov podobnej povahy (porovnaj napríklad rozhodnutie uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 4/2004).

Pokiaľ Občiansky súdny poriadok za postačujúce pre založenie prípustnosti dovolania proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu považuje to, že odvolací súd samostatným výrokom svojho rozhodnutia vyslovil, že je dovolanie prípustné (viď text § 238 ods. 3 O.s.p. pred „alebo“), pre založenie prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vyslovujúci neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p., ide vo svojich požiadavkách ďalej - ukladá, aby priamo výroková časť prvostupňového rozsudku vyslovujúceho neplatnosť zmluvnej podmienky obsahovala doslovné znenie tejto podmienky (viď v § 153 ods. 4 O.s.p. použité slovné spojenie „výslovne uvedie túto zmluvnú podmienku vo výroku rozhodnutia“).

Ustanovenie § 153 ods. 4 O.s.p. súdu ukladá, aby uviedol vo výroku rozsudku presné znenie podmienky, ktorá bola vyhlásená za neplatnú z dôvodu jej neprijateľnosti. Výrok určujúci neplatnosť niektorého ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy ako jej neprijateľnej podmienky by mal opísať znenie podmienky tak, ako je uvedená v zmluve so žalovanou, pretože na iný skutkový základ pre takýto výrok niet v zákone opory [viď tiež komentár k tomuto ustanoveniu uvedený v ASPI (automatizovanom systéme právnych informácií)].

Citovanou právnou úpravou sa do právneho poriadku „zaviedol, i keď nepriamo, precedenčný charakter súdneho rozhodnutia v spotrebiteľských veciach, pretože sa ním rozšírila pôsobnosť súdneho rozhodnutia v konkrétnej veci na všetky zmluvné vzťahy, v ktorých dodávateľ použil tú istú alebo obdobnú zmluvnú podmienku“ (viď Občiansky zákonník, Veľký komentár, 1. diel, JUDr. Imrich Fekete, CSc., Eurokódex, str. 473).

Účelom ustanovenia § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. v spojení s § 53a Občianskeho zákonníka je okrem iného zabrániť tomu, aby dodávateľ nepoužíval v spotrebiteľských zmluvách ním uzatváraných vo viacerých prípadoch (alebo v ním vyhotovených všeobecných obchodných podmienkach) takú neprijateľnú

podmienku, ktorá už bola niektorým právoplatným rozsudkom súdu určená za neplatnú. Tento zámer môže byť dosiahnutý len vtedy, ak súd konštatujúci neprijateľnosť podmienky doslovne cituje ustanovenie spotrebiteľskej zmluvy, ktorej neplatnosť určil. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nezodpovedá uvedenému zámeru, ani zneniu týchto ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ak výrok rozsudku iba vyjadruje zmysel alebo popisuje obsah toho - ktorého zmluvného dojednanie alebo ak v ňom súd podľa svojej úvahy preformuluje príslušné ustanovenie spotrebiteľskej zmluvy inak, než je výslovne uvedené priamo v zmluve (v jej súčasťi). Len ak je takto - doslovne - v rozsudku súdu citované ustanovenie spotrebiteľskej zmluvy, ktoré súd považoval za neprijateľnú podmienku, môže na dodávateľa (jeho právneho nástupcu) dopadať povinnosť zdržať sa v budúcnosti vo vzťahu k všetkým do úvahy prichádzajúcim spotrebiteľom používania tejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom.

Aj zo systematického zaradenia § 238 ods. 3 O.s.p. možno vyvodiť, že význam presahujúci konkrétne občianske súdne konanie má mať nielen zodpovedanie tzv. dovolacej otázky, ale aj určenie neplatnosti niektorého ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy. Okrem individuálneho významu, ktorý má toto určenie na konkrétne prejednávajúcu vec a práva a povinnosti účastníkov konania, o ktoré v nej ide, má totiž takéto určenie aj všeobecný (abstraktný) význam v tom, že dodávateľovi vzniká povinnosť voči všetkým potenciálnym spotrebiteľom „zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom“. So zreteľom na tento aspekt určenia neplatnosti niektorého ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy ako neprijateľnej podmienky (§ 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka) a s prihliadnutím na precedентný význam súdom vydávaného rozsudku dovolací súd zastáva názor, že účel a zmysel oboch spomínaných ustanovení (§ 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.) môže byť dosiahnutý len ak je priamo do výroku rozsudku zaradený doslovný text neprijateľnej zmluvnej podmienky, používania ktorej sa má dodávateľ v budúcnosti zdržať. Aj podľa dôvodovej správy k § 153 ods. 4 O.s.p. vtedy, „ak by súd neuviedol znenie neprijateľnej zmluvnej podmienky vo výroku rozsudku, rozsudok by síce mal účinky medzi účastníkmi konania a nešlo by o žiadne procesné pochybenie, pre ktoré by išlo o nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 2 O.s.p.), nedosiahol by sa však sledovaný cieľ, a to, aby vznikla dodávateľovi povinnosť zdržať sa používania takejto podmienky voči všetkým spotrebiteľom vo formulárových zmluvách a tak aby sa predišlo sústavnému používaniu nečestnej zmluvnej podmienky“.

Pokiaľ súd považuje za neprijateľnú podmienku len časť niektorého ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy, musí svoj záväzný záver o neplatnosti zmluvnej podmienky vyjadriť vo výrokovej časti rozsudku tak, aby ním citovaná časť spotrebiteľskej zmluvy predstavovala logicky uzavretý celok, pre pochopenie podstaty neprijateľnosti ktorého sa nevyžaduje, aby ten, kto sa s výrokom rozsudku oboznamuje, mal k dispozícii celú spotrebiteľskú zmluvu.

Ak súd prvého stupňa síce určí neplatnosť niektorého ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy, avšak v zmysle § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. necituje vo výrokovej časti svojho rozsudku doslovné znenie zmluvy, ktoré považoval za neprijateľnú zmluvnú podmienku, má to ten dôsledok, že jeho rozhodnutie nemôže mať budúci všeobecný („precedentný“) dopad v zmysle novozaloženej povinnosti dodávateľa zdržať sa ďalšieho používania určitého ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy. Navyše, rozsudok odvolacieho súdu, ktorý potvrdil takýto rozsudok, vtedy nemá znaky rozsudku odvolacieho súdu, proti ktorému je dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 3 O.s.p. (v takom prípade totiž nejde „o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.“). Aj v komentári k ustanoveniu § 238 ods. 3 O.s.p., ktorý je dostupný v ASPI, sa pritom uvádza, že „prípustnosť dovolania proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu je daná vtedy, ak súd prvého stupňa vo výrokoch potvrdzovaného rozsudku podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. rozhodol o neplatnosti zmluvnej podmienky a uviedol ju vo výroku rozsudku vo veci ochrany spotrebiteľa“ (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 446/13 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2015 pod bodom 6).

V danom prípade článok VIII bod 5 znie: „Klient vyhlasuje, že v súlade s § 93b ods. 2 zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách v platnom znení prijíma návrh rozhodcovskej zmluvy, podľa ktorej všetky

vzájomné spory, ktoré by medzi zmluvnými stranami vznikli, je príslušný prejednať a rozhodnúť s konečnou platnosťou v rozhodcovskom konaní Stály rozhodcovský súd Slovenskej bankovej asociácie so sídlom v Bratislave (ďalej len rozhodcovský súd). Zmluvné strany sa zároveň dohodli, že rozsudok rozhodcovského súdu bude záväzný pre zmluvné strany, že v stanovených lehotách splnia všetky povinnosti uložené v rozhodcovskom rozsudku, ktorý nie je možné zrušiť z dôvodov ako pri obnove konania podľa osobitného zákona“.

Výrok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý bol potvrdený rozsudkom odvolacieho súdu, znie: „Súd vyhlasuje zmluvnú podmienku uvedenú vo Všeobecných obchodných podmienkach Prima banka Slovensko, a.s. účinné od 15. 9. 2012 v čl. VIII bod 5. o voľbe rozhodcovského súdu za neprijateľnú“.

Dovolací súd konštatuje, že predmetný výrok prvostupňového rozsudku: a/ nie je presnou citáciou ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy (jeho časti), ktoré súd prvého stupňa považoval za neprijateľnú zmluvnú podmienku, b/ zreteľne nezodpovedá všeobecnej povahe sporného článku, ale má individuálny charakter týkajúci sa len prejednávanej veci.

Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolaním napadnutý rozsudok, nemá znaky rozsudku odvolacieho súdu uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p. (viď text tohto ustanovenia nasledujúci po „alebo“). Prípustnosť dovolania žalovanej preto z tohto ustanovenia nevyplýva.

Dovolanie žalovanej by vzhľadom na vyššie uvedené bolo procesne prípustné, iba ak v konaní došlo k niektorej z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. v znení účinnom do 31. decembra 2014. O vadu tejto povahy ide, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z vád vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999 a R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je však významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je záver (zistenie) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Žalovaná existenciu procesných vád konania v zmysle § 237 a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytykané nesprávnosti postupu súdov nižších stupňov sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či dovolateľke bola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnemu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka občianskeho súdneho konania.

Dovolateľka v danej veci namietala odňatie jej možnosti pred súdom konať postupom súdov v procese vykonávania dokazovania, hodnotenia výsledkov vykonaného dokazovania, uplatnenia dôkazného bremena a dôsledkov jeho neunesenia. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné:

Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 99/2011, 2 Cdo 141/2012, 3 Cdo 2012/2012, 4 Cdo 125/2012, 5 Cdo 251/2012, 6 Cdo 36/2011 a 7 Cdo 34/2011).

Nevykonanie určitého dôkazu (nevyhovenie návrhu účastníka, aby súd vykonal ten - ktorý dôkaz) môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia, nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. (viď R 37/1993). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu konania nevykonával všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nemožno vyvodiť, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je podľa § 237 písm. f/ O.s.p. prípustné (viď R 125/1999, R 6/2000). Dovolací súd navyše zdôrazňuje, že v danom prípade z obsahu spisu ani nevyplýva, že by súd prvého stupňa nevyhovел konkrétnym návrhom žalovanej na vykonanie dokazovania. Na pojednávaní 23. mája 2013 prítomní účastníci, ani ich právni zástupcovia nemali ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania a boli poučení podľa § 120 ods. 4 O.s.p.

Ak súdy v niektorom smere prípadne aj založili svoje rozhodnutia na nesprávnom posúdení dôkazného bremena, vytýkaná okolnosť v zmysle rozhodovacej praxe najvyššieho súdu nezakladá procesnú vadu konania uvedenú v § 237 písm. f/ O.s.p. (porovnaj napríklad uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011 a 5 Cdo 24/2012). V prípade nesprávnosti hodnotenia dôkazov nejde teda o dôvod, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. (viď R 42/1993, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 18/2011, 2 Cdo 39/2011, 3 Cdo 268/2012, 4 Cdo 314/2012, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 104/2010, 7 Cdo 248/2012).

Žalovanou namietaná neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení súdov, ku ktorým (údajne) dospeli v procese dokazovania, môže zakladať (nanajvýš) tzv. inú vadu konania; v prípade neúplnosti skutkových zistení alebo nesprávnosti skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle § 237 f/ O.s.p. (viď viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012). Ak k tejto nesprávnosti v súdnom konaní dôjde, nie je ňou znemožnená realizácia procesných oprávnení účastníka konania. Pre úplnosť treba dodať, že dovolací súd nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od prvostupňového a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - viď § 243a ods. 2, in fine O.s.p. („dokazovanie však nevykonáva“). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

Existencia dovolateľkou namietaných väd konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. sa v dovolacom konaní nepreukázala. Prípustnosť dovolania preto ani z tohto ustanovenia nemožno vyvodiť.

Pokiaľ žalovaná dovoláním napadla výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby žalobkyne na zaplatenie 3 000,- eur titulom finančného zadost'učinenia a vo výrokoch o trovách konania a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie, dovolací súd poznamenáva, že v tejto časti má rozhodnutie odvolacieho súdu formu uznesenia (§ 167 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 239 O.s.p. (v znení účinnom do 31. decembra 2014) platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodol vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.) alebo podľa potvrdzujúceho uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.) alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenia za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Nakoľko dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených v citovanom ustanovení je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok podľa § 239

dovolanie nepripúšťa. Prípustnosť dovolania by prichádzala do úvahy len za predpokladu, že by v tejto časti bolo konanie postihnuté niektorou z procesných väd uvedených v § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolateľka však žiadnu takúto vadu nenamietala a ani odvolací súd vady uvedené v § 237 O.s.p. nezistil.

Žalovaná napokon namietala, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je síce relevantný dovolací dôvod, ktorým možno úspešne odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov nezakladá však prípustnosť dovolania (viď tiež R 54/2012 a niektoré ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmatečnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia žalovanej boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), žalovanou vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo. Vzhľadom na procesnú neprípustnosť dovolania žalovanej nepristúpil dovolací súd k posúdeniu, či rozsudok odvolacieho súdu spočíva na (ne)správnom právnom posúdení veci.

Keďže prípustnosť v danej veci podaného dovolania nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, odmietol najvyšší súd dovolanie žalovanej podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

V danej veci Okresný súd Žilina vo výrokovej časti rozsudku z 23. mája 2013 č.k. 14 C 360/2012-68 žalobkyni náhradu trov konania nepriznal. Krajský súd v Žiline v dovolaní napadnutom rozsudku rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. O trovách prvostupňového a odvolacieho konania nebolo teda dosiaľ rozhodnuté.

So zreteľom na vyššie uvedené zastáva najvyšší súd názor, že ak dovolací rozhoduje o dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ktorým doposiaľ nebolo rozhodnuté o trovách konania, o trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.